

Recerca, Formació i Tecnologies de l'Aprenentatge i el Coneixement (TAC)

2015/2016

Codi: 43224

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	1	2

Professor de contacte

Nom: María Alejandra Bosco Paniagua

Correu electrònic: Alejandra.Bosco@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

No hi ha prerequisits

Objectius

Aquest mòdul pretén introduir l'alumne a la recerca en l'àmbit de la formació i les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement (TAC):

- Reflexionar al voltant dels conceptes de tecnologia educativa i tecnologies de la informació i la comunicació al servei de l'aprenentatge i el coneixement i el seu impacte educatiu.
- Oferir una visió dels diferents enfocaments de recerca relacionats amb les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement.
- Analitzar i dissenyar projectes de recerca que abordin problemàtiques relacionades amb l'ús de les TAC en diferents contextos educatius.

Competències

- Analitzar dades d'acord amb la seva natura i elaborar resultats d'acords amb els propòsits de la recerca.
- Aplicar els coneixements adquirits i la capacitat per resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb l'àrea d'estudi pròpia
- Comunicar els resultats de la recerca, el coneixement adquirit i les implicacions per a la pràctica, i adequar-ne el registre al públic i als protocols formals.
- Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
- Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
- Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis
- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Proposar projectes d'innovació curricular a partir dels resultats de recerca
- Recollir dades per a la recerca en coherència amb l'opció metodològica triada.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.

- Tenir coneixements que aportin una base o una oportunitat per ser originals a l'hora de desenvolupar i/o aplicar idees, sovint en un context de recerca
- Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma
- Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els marcs teòrics de referència per establir aquells que orienten la recerca comunitat educativa i les xarxes socials i els nous rols dels actors en entorns TAC
2. Aplicar els coneixements adquirits i la capacitat per resoldre problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb l'àrea d'estudi pròpia
3. Avaluar projectes d'innovació curricular
4. Cercar i analitzar referents teòrics relacionats amb els rols i les competències dels actors en entorns TAC
5. Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
6. Conèixer els aspectes rellevants dels contextos propis de les investigacions en l'àmbit de la formació i les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement i analitzar-los com a objectes d'investigació
7. Desenvolupar projectes d'innovació curricular
8. Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
9. Determinar la informació i els subjectes implicats en un estudi en l'àmbit del desenvolupament professional en les organitzacions
10. Dissenyar projectes d'innovació curricular com a solució a problemes educatius
11. Elaborar conclusions tenint com a referència els objectius i les qüestions de la recerca i els referents teòrics.
12. Identificar problemàtiques educatives relacionades amb la formació i les tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement i avaluar quines aproximacions metodològiques permeten donar-los resposta
13. Identificar problemes en la pràctica relacionats amb línies de recerca en tecnologies de l'aprenentatge i del coneixement
14. Identificar referents teòrics i línies d'investigació en TAC vinculades a la formació
15. Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
16. Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis
17. Jutjar la rellevància i pertinència teòrica i social d'una problemàtica d'investigació tenint en compte les tecnologies de l'aprenentatge i del coneixement: fonaments, rols i utilitats
18. Negociar amb les persones i/o institucions la recollida d'informació (permisos, protocols, cronograma).
19. Redactar documents científics de síntesi per ser presentats a diferents públics.
20. Relacionar resultats d'acord amb la seva procedència (fonts i instruments)
21. Tenir coneixements que aportin una base o una oportunitat per ser originals a l'hora de desenvolupar i/o aplicar idees, sovint en un context de recerca
22. Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma
23. Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris

Continguts

1. Tecnologies de l'aprenentatge i del coneixement: fonaments, rols i utilitats.
  - 1.1. Las TIC como TAC: diferentes acepciones según visiones de la Tecnología Educativa. De la visión tecnológica a la crítica. Implicaciones para la investigación.
2. Línies de recerca en TAC vinculades a la formació

2.1. Implicacions organitzatives de las TIC.

2.2. Estratègies metodològiques i TAC

3. Desenvolupament, gestió i avaluació amb TAC: funció de les plataformes, aules virtuals, intranets, etc.

3.2. Los entornos virtuales de enseñanza y aprendizaje en las modalidades de formación presencial, semipresencial y a distancia. Dimensiones tecnológicas y pedagógicas.

4. Rols i competències dels actors en entorns TAC

4.1. Recurs digitals. Hipertexto e hiperlector. Multimèdia educatiu: interacció amb usuari.

5. Comunitat educativa i Xarxes socials. Participació i implicació.

5.1. La web social. Conocimiento experto vs conocimiento abierto. Qué implica colaborar.

Metodologia

L'activitat formativa es desenvoluparà a partir de les dinàmiques següents:

- Classes magistrals/expositives per part del professor
- Lectura d'articles i fons documentals
- Anàlisi i discussió col·lectiva d'articles i fons documentals
- Pràctiques d'aula: resolució de problemes / casos / exercicis.
- Presentació / exposició oral de treballs.
- Tutorías

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Debats sobre lectures-exposicions/ Tallers-exercicis aula/Presentació de treballs	20	0,8	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23
Explicacions magistrals	16	0,64	1, 4, 6, 12, 13, 14, 17
Tipus: Supervisades			
Activitats en línia	12	0,48	2, 3, 4, 7, 10, 11, 13, 15, 19, 22
Elaboració del treball de curs/memòria	12	0,48	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Tutories	12	0,48	3, 7, 10, 11, 13, 19, 20
Tipus: Autònomes			
Fa referència a totes les activitats relacionades amb l'estudi personal, lectures, anàlisi de casos, realització d'exercicis, recerca d'informació,	66	2,64	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15,

elaboració de portafolis....

16, 17, 18, 19, 20, 21,
22, 23

Avaluació

Assistència i participació en les sessions 10%

Activitats durant el desenvolupament del mòdul 30%

Memòria / treball individual de mòdul 60%

L'avaluació del mòdul es realitzarà mitjançant les activitats que s'assenyalen.

La nota final serà el promig ponderat de les activitats previstes. Per poder aplicar aquest criteri serà necessari obtenir com a mínim un 5 a totes les activitats, les realitzades durant el desenvolupament del mòdul i a la memòria/treball final del mòdul.

L'assistència a classe és obligatòria. Per poder obtenir una avaluació final positiva l'estudiant haurà d'haver assistit a un mínim d'un 80% de les classes.

El procediment de revisió de les proves es realitzarà de forma individual.

La còpia i el plagi són robatoris intel·lectuals i, per tant, constitueixen un delictes que serà sancionat amb un zero en tot el bloc on es situï el treball. En el cas de còpia entre dos alumnes, si no es pot saber qui ha copiat de qui, s'aplicarà la sanció a tots dos alumnes. Volem recordar que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, és a dir, sense citar-ne les fonts, sigui publicat en paper o en forma digital a Internet (veure documentació de la UAB sobre el plagi a:

http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html).

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Memòria / Treball individual del mòdul	60%	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23
Resolució d'activitats /Anàlisi i discussió d'articles	30%	6	0,24	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Bibliografia

ALONSO CANO, C. et al (2010) De las propuestas de la administración a las prácticas de aula. **Revista de Educación**, 352, Mayo-Agosto 2010, pp.53-76.

ALONSO, C.; BOSCO, A.; CORTI, F. y RIVERA, P. (2014) Prácticas de enseñanza mediadas por entornos 1 x1: Un estudio de casos en la educación obligatoria de Cataluña, **Profesorado. Revista de currículum y formación del profesorado**, Vol. 18, 3, pp. 99-118. [[En línea](#)]

APARICI, R. y SILVA, M. (2012) Pedagogía de la interactividad, **Comunicar**, 38, XIX, 51-58. [En línea] [Consulta 15/7/2013]

AREA, M. (2005). Las tecnologías de la información y comunicación en el sistema escolar. Una revisión de las líneas de investigación. **Relieve: Revista Electrónica de Investigación y Evaluación Educativa**, vol 11, nº1 [En línea] <http://www.uv.es/RELIEVE/v11n1/RELIEVEv11n1_1.htm> [Consulta 27-09-09]

BALANSKAT, A., BLAMIRE, R., & KEFALA, S. (2006). **A review of studies of ICT impact on schools in Europe. European Schoolnet**. Retrieved September 20, 2011 from http://ec.europa.eu/education/pdf/doc254_en.pdf

BOSCO, A. (2013) Las TIC y la educación escolar: tiempo y espacio como obstáculos o aliados de la mejora, **Investigación en la escuela**, 79, pp 43-53.

BOSCO, A. y otros (2012) La escuela Jaume I: un centro TIC con múltiples matices. En SANCHO J. y ALONSO C. (Coord.) **La fugacidad de las políticas, la inercia de las prácticas. La educación y las tecnologías de la información y la comunicación**. Barcelona: Octaedro. Pp. 87-113. [También en línea] <http://www.octaedro.com/pdf/16052.pdf> [Consulta 20/07/2012]

BOSCO, A. y RODRÍGUEZ GÓMEZ, D. (2011) Virtual university teaching: contributions to innovation in higher education. The case of Online Geography at the Universitat Autònoma de Barcelona, **Innovation in Education & Teaching International**. Volume 48, Number 1, February 2011 , pp. 13-23(11) [Disponible en línea en: <<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/14703297.2010.543772>> [Consulta 15/11/2011]

BURBULES, N. y Callister, T. (2001) **Educación: riesgos y promesas de las nuevas tecnologías de la información**. Barcelona: Granica.

CARBONE, G. (Dir.) (2001) **El libro de texto en la escuela. Textos y lecturas**. Madrid: Miño y Dávila Editores.

COBO ROMANÍ, C. y PARDO KUKLINSKI, H. (2009) **Planeta web 2.0. Inteligencia colectiva o medios "fast food"**. E-book de acceso gratuito [En línea] <<http://www.ecuaderno.com/2007/09/10/libro-planeta-web-20/>> [Consulta 27-09-10]

DE PABLOS PONS, J. (2009) **La formación del profesorado en la era de Internet**. Málaga: Ediciones Aljibe.

EUROPEAN COMMISSION (2006). Benchmarking access and use of ICT in European schools. Final report from head teacher and classroom teacher surveys in 27 European countries. Bonn: European Commission.

FISHER, G. (2014) Beyond Hype and Underestimation: Identifying Research Challenges for the Future of MOOCs. *Distance Education Journal* (Commentary for a Special Issue "MOOCs: Emerging Research"), 35(2), pp. 149-158. [En línea]

GAIRÍN, J, RODRÍGUEZ-GÓMEZ D, ARMENGOL C. (2012). Agents and Processes in Knowledge Creation and Management in Educational Organisations. En Huei-Tse Hou (Ed.), **New Research on Knowledge Management Models and Methods**. Rijeka: Intech

GAIRÍN, J, RODRÍGUEZ-GÓMEZ D. (2012). El Modelo Accelera de creación y gestión del conocimiento en el ámbito educativo. **Revista de Educación**. 357:633-646

GEWERC, A., MONTERO, L. y LAMA, M. (2014) Colaboración y redes sociales en la enseñanza universitaria. **Comunicar**, 42, XXI, pp. 55-63. [En línea]

GIBSON, S. & OBERG, D. (2004). Visions and realities of Internet use in schools: Canadian perspectives. **British Journal of Educational Technology**, 35(5), 569-585.

HEPP, P., HINOSTROZA, J.E., LAVAL, E., & REBHEIN, L. (2004). **Technology in schools: Education, ICT, and the knowledge society**. Washington, DC: World Bank.

http://dera.ioe.ac.uk/1434/1/becta_2010_understandingimpacttechnology_report.docx

http://users.ugent.be/~mvalcke/CV/Proefschrift_model%20of%20ICT%20integration_Jo%20

JONES, A. (2004).

A review of the research literature on barriers to the uptake of ICT by teachers. C
http://dera.ioe.ac.uk/1603/1/becta_2004_barrierstouptake_litrev.pdf

MARIN, V., NEGRE, F. y PÉREZ, A. (2014) Entornos y redes personales de aprendizaje
Comunicar, 42, XXI, 35-43. [
[En línea](#)]

MAS, O. y POZOS, K:V: (2012) Las competencias pedagógicas y digitales del docente u
Revista del Congrés Internacional de Docència Universitària i Innovació
, 1, pp.1-21. [
[En línea](#)
]

MENESES, J, FÀBREGUES S, RODRÍGUEZ-GÓMEZ D, ION G. (2012). Internet in teachers'
Computers & Education. 59(3), 915-924

MENESES, J., FÀBREGUES, S., JACOVKIS, J., & RODRÍGUEZ-GÓMEZ, D. (2014). La introduc
Estudios sobre Educación
,
27
, 63-90.

MOMINÓ, J.M., SIGALÉS, C., & MENESES, J. (2008). **L'escola a la societat xarxa. Internet a l'educació primària i secundària**. Barcelona: Ariel.

NAVARRO, R. (2007) (Coord.): **Didáctica y Currículum para el desarrollo de competencias**. Dykinson: Madrid.

NAVÍO, A. (2008): Competencia profesional y formación basada en competencias: apuntes para la educación superior. En J.A. GARCÍA y C. SABÁN (Coords.): **Un nuevo modelo de formación para el siglo XXI: la enseñanza basada en competencias**. Davinci: Barcelona. (71-103).

OLIVER, C. y SEVILLANO, M.L. (Coords.) (2008): **Estrategias didácticas en el aula. Buscando la calidad y la innovación**. UNED: Madrid.

RUIZ, C.; MAS, O. Y TEJADA, J. (2008). El uso de un entorno virtual en la enseñanza superior: una experiencia en los estudios de pedagogía de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) y la Universitat Rovira i Virgili (URV). **Revista Iberoamericana de educación**, 46/3, 1-14.

RUIZ, C.; MAS, O. Y TEJADA, J. (2008). Estratègies didàctiques a l'ensenyament universitari. Experimentació de crèdits ECTS en els estudis de Pedagogia i Psicopedagogia. **Temps d'Educació**, 34, 183-202.

SÁNCHEZ HUETE, J.C. (Coord.)(2008): **Compendio de Didáctica General**. Editorial CCS: Madrid.

SANCHO, J; ORNELLAS, A.; SÁNCHEZ, J.A.; ALONSO, C. y BOSCO, A. (2008) La formación del profesorado en el uso educativo de las TIC: una aproximación desde la política educativa. **Praxis Educativa**, Revista de la Facultad de Ciencias Humanas de la Universidad Nacional de La Pampa, nº12, pp. 10-22.

SELWYN, N. y GOUSETI, A. (2009) School and web 2.0.: a critical perspective, **Educatio Siglo XXI**, nº 27.2-2009, 147-165.

TONDEUR, J. (2007). Development and validation of a model of ICT integration in primary education. (Doctoral Dissertation). Retrieved September 20, 2011 from http://users.ugent.be/~mvalcke/CV/Proefschrift_model%20of%20ICT%20integration_Jo%20Tondeur.pdf

TONDEUR, J., DEVOS, G., VAN HOUTTE, M, VAN BRAAK, J., & VALCKE, M. (2009). Understanding structural and cultural school characteristics in relation to educational change: The case of ICT integration. **Educational Studies**, 35(2), 223-235.

TONDEUR, J., VALCKE, M. & VAN BRAAK, J. (2008). A multidimensional approach to determinants of computer use in primary education: teacher and school characteristics. **Journal of Computer Assisted Learning**,24(6), 494-506.

UNDERWOOD, J. & DILLON, G. (2004). Capturing complexity through maturity modelling. **Technology, Pedagogy and Education**, 13(2),213-225.

UNDERWOOD, J., BAGULEY, T., BANYARD, P., DILLON, G., FARRINGTON-FLINT, L., HAYES, M., LE GEYT, G., MURPHY, J., & SELWOOD, I. (2010). **Understanding the impact of technology: Learner and school level factors**. Coventry: BECTA. Retrieved September 20, 2011 from http://dera.ioe.ac.uk/1434/1/becta_2010_understandingimpacttechnology_report.docx

UNESCO (2005). **Information and communication technologies in schools**. A handbook for teachers. Paris: UNESCO.

VANDERLINDE, R., AESAERT, K., & VAN BRAAK, J. (2014). Institutionalised ICT use in primary education: A multilevel analysis. **Computers & Education**, 72, 1-10.